

uden noget som helst andet Hensyn end til de dem bekendte virkelige Handeler og den deraf følgende Beregning. De andre Medlemmer af Udvalget forlange i de af dem stillede Forslag et Afslag; for dem Alle ligger den Betragtning til Grund, at der er Noget i Fæstegaardens Capitalværdi, som ikke tilhører Godseieren; jeg vil ikke sige, at det tilhører Fæsterne, det tilhører i intet Tilfælde den enkelte Fæster med særlig Eiendomsret, men det er en Værdi, ved hvilken Staten bidrager til Fæstefamiliernes Subsistens, og Staten kan altsaa ville, at, hvis Forholdet forandres, maa den overføres til de enkelte Familier. Men, er et saadant Afslag berettiget, saa maa den lovgivende Magt, hvis den vil afløse Forholdet, ogsaa kunne udfinde en bestemt Begrænsning for Afslaget; har den da udfundet den, saa kan den ogsaa undgaae Taxationens Vilkaarlighed, saa kan den sige: Capitalværdien af Gaarden skal udfindes paa den sikreste Maade, paa den Maade, der ubeløfter Vilkaarlighed og Mistanke om Uredelighed; den skal udfindes ved fri Concurrence. Hvormeget der da, i Tilfælde af, at Gaarden ved denne Concurrence gaar fra Familien, skal tilflyde den, derfor maa der være en bestemt Forfrist. Men, uagtet nu de tre Mindretal aabenbart gaar ud herfra, saa ere de dog ikke komne til det Resultat, de efter min Mening maatte være komne til ved dette Udgangspunkt. Der er en Minoritet, som bestaar af to Medlemmer, der i visse Tilfælde Intet vil eftergive, naar der nemlig er en meget lang Fæstetid tilbage (26 Aar eller derover), men som ellers vil eftergive Noget af det Antal Aar, der er tilbage af Fæstetiden. Det er maaskee en Følge af en mindre Opmærksomhed ved den ærede Ordførers Foredrag igaar; men jeg tilstaaer, at jeg ikke forstaaer, hvorpaa denne Mening er bygget; jeg seer ikke, hvorledes der kan tilkomme Fæsteren et Afslag, fordi han har en kortere Fæstetid tilbage, fordi den Tid, hvori Eieren har frasagt sig sin Dispositionsret over Gaarden, er kortere; tværtimod forekommer det mig, at jo mindre Fæstetid der er tilbage, desto mere voxer Godseierens billige Krav, og jeg kan altsaa ikke forene mig med dette Forslag. Endnu

mindre kan jeg forsoner mig med den Mening, som det største Mindretal har; dette Mindretal vil, at der skal skee et Afdrag i den udfundne Burderingssum, der skal være imellem $\frac{1}{5}$ og $\frac{2}{5}$, og dette Afdrags Størrelse skulle Taxations-Commissionerne bestemme. Jeg troer, at man her tillægger Taxations-Commissionerne Noget, som paa ingen Maade kan eller bør tillægges dem, og at der herved ligefrem er fremstillet et Vilkaarlighedsprincip. Er der en vis Ret, som skal fyldestgøres, er der en vis Indskrænkning i Godseierens Ret, som følger af Fæstetvungen, saa er den Indskrænkning jo eens overalt, — med Undtagelse af ganske enkelte Godser, hvor der er specielle Bestemmelser —, og de Procenter, der skulle afdrages for Fæstetvungen, ere altsaa ogsaa eens. Det er ikke blot høist farligt og besynderligt, at den lovgivende Magt skyder dette fra sig, og siger, at den ikke selv veed, om Afdraget skal være $\frac{1}{5}$ eller $\frac{2}{5}$, men det er at give Taxationscommissionerne en Anviisning paa at tage Hensyn, som de ikke bør tage, istedetfor at tage det ene Hensyn, som er begrundet, nemlig til den af Fæsteforholdene i Almindelighed flydende Indskrænkning i Eiendomsretten. Denne er eens overalt, og maa have samme Værdi overalt, og naar ikke Loven, men Taxationscommissionerne skulle fastsætte denne Værdi, saa veed jeg ikke Andet, end der vil følge Et af To: enten tage alle Commissioner ene Hensyn til det Samme, men nogle af dem mene, at Indskrænkningen i Eiendomsretten over Fæstegodsset er liig $\frac{1}{5}$ af Capitalen og Andre, at den er liig $\frac{2}{5}$, — og den lovgivende Magt kan dog ikke overlade til forskellige Commissioner saaledes at have forskellige Meninger om Betydningen af det, den lovgivende Magt selv lægger til Grund, men den maa sandelig selv afgjøre Sagen —, eller ogsaa sige Taxationscommissionerne: ja, Indskrænkningen er rigtigt nok eens overalt, men her finde vi andre Forhold, som vi ville tage Hensyn til; denne Mand har saa mange Børn, denne Mand er saa fattig eller svag, han kan ikke give mere; vi trække altsaa Mere fra. Dette er Omstændigheder, som vilde komme i Betragtning under andre Forhold, som Godseieren selv kan tage